

Dr Aili Paju 80

Meditsiinidoktor, arstiteadlane ja kirjanik professor Aili Paju tähistas tänavu 8. septembril oma 80. juubelisünnipäeva. Aili Paju on sündinud 1938. aastal Tartus. Tema esimesed eluaastad möödusid Tartumaal Sadalas. 1941. aastal kolis pere Kohtla-Järvele, kus möödus tema lapsepõlv. Noorpõlves tegeles Aili Paju aktiivselt spordiga, olles Eesti noorte rekordi omanik odaviskes. Ülikoolipäevil kuulus ta Eesti koondvõistkonda nii kergejõustikus kui ka võrkpallis. Samuti paelus teda muusika. Keskkooli päevil mängis ta kitarri ja ülikooli päevil rokkbändis L'Organola. Kooliorkester sai tunnustuse vabariigi konkursil, võites hõbemedali.

Aastatel 1957–1961 õppis Aili Paju Tartu ülikooli arstiteaduskonna kehakultuuriosakonnas. Seejärel töötas ta treenerina Kohtla-Järve Laste Spordikoolis. Alates 1963. aastast asus Aili Paju õppima taas Tartu ülikooli arstiteaduskonda, omandades arst-terapeudi kutse. Juba üliõpilaspõlves paelus teda teadustöö. Molekulaarbioloogia laboris juurutas ta geelfiltratsiooni meetodi nii seotud kui ka vabade katehoolamiinide määramiseks veres. Ta jätkas uuringuid katehoolamiinide toimemehhanismidest biokeemik dotsent Hilda Linnu juhendamisel ja 1970. aastal kaitses sel teemal meditsiinikandidaadi väitekirja „Uurimus sümpatoadrenaalse süsteemi osast treenitud ja treenimata organismi kohanemisel kehaliste koormustega“. 1975. aastal kaitses Aili Paju doktoriväitekirja teemal „Vereplasma valkudega

seotud katehoolamiinide sisalduse muutustest kehalise pingutuse puhul“. Edasised uurimistööd ja juhendatud doktoritööd olid seotud inimese hormonaalse regulatsiooni iseärasustega ekstreemalse stressi tingimustes.

Perioodil 1967–1977 töötas Aili Paju Tartu ülikooli spordimeditsiini kateedri assistendi ja dotsendina. Juhtides ravikehakultuuri osakonda, pani ta aluse kaasaegsele taastusravi osakonnale Tartu Ülikooli Kliinikumis. Samuti pidas ta ülikoolis biokeemia, taastusravi, psühhosomaatika ja loodusravi loengukursusi. Hiljem kutsuti ta lektoriks Tartu Ülikooli sotsiaalteaduskonna filosoofia ja semiootika instituuti pidama loenguid psühhosomaatikast.

1979. aastal sai Aili Paju Tartu ülikooli taastusraviprofessoriks.

Aastatel 1980–1994 oli ta juhtivteadur Tartu Ülikooli üld- ja molekulaarpatoloogia instituudis hormonaalse adaptatsiooni labori töörühmas, juhendades ja konsulteerides üle 10 kaitsmisele jõudnud doktoriväitekirja. Professor Aili Paju on mitme Eesti ja rahvusvahelise meditsiiniteaduste seltsi liige ning oli aastatel 1976–1980 Eesti Spordimeditsiini Föderatsiooni presiidiumi liige.

Alates 1994. aastast on Aili Paju olnud vabakutseline kirjanik. Juba üliõpilaspõlves, alates 1963. aastast, alustas ta vestete ja esseede avaldamist. Seejärel ilmusid ajakirjas Looming romaani „Merkuuri tütar“ esimene osa (1979), ajakirjas Horisont artiklisarjad loodusravist ja ravimtaimedest („Rahvameditsiin eile, täna, homme“), ajalehes Edasi looduravi sari „Aed kui apteek“ ning koostöös Ain Raali ja Külli Tamkiviga „Ravimtaimed ja tervis“ ajakirjas Rohuteadlane.

Doktor Aili Paju kirjanduslik tegevus hõlmab lisaks loodusravi raamatutele ka esseekirjandust ja teadusfilosoofiat. Tema sulest on ilmunud ligi 30 raamatut ja õpikut ning kokku üle saja teaduspublikatsiooni. Tema viimase kümnendi enam loetud teosed on „Elujõud ja loodusravi“, „Vastuvõtt ilma järjekor-rata“, „Kohtumine Lennart Meriga“, „Minu ülikool“ ja „Elu on siin“.

Palju õnne, julget mõttelendu, tugevat tervist ja terast sulge!

Endiste kolleegide ja õpilaste ning sõprade ja tuttavate nimel
Eda Merisalu